

Om modsætninger i kvindebevægelsen

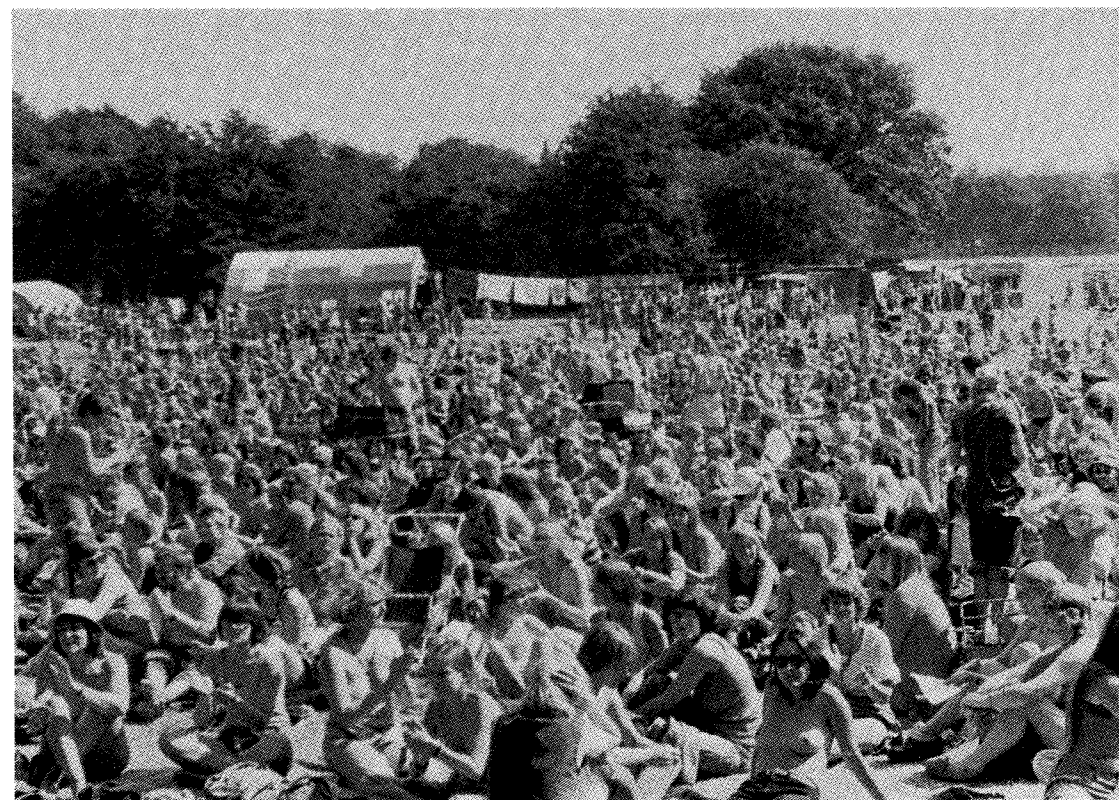
Ved kvindefestivalen aftalte vi at gå sammen til festen om aftenen i Nørrebrohallen. Den store fest om aftenen er måske det allerbedste ved kvindefestivalen. Flere tusind kvinder, der er parate til at få øje på hinanden, som er intenst opmærksomme over for underholdningen. Og de er nye, fordi de i en festsammenhæng er befriet for de sædvanlige spil og ritualer, som enten får os til at være direkte konkurrenter, eller i alle tilfælde får os til at være voldsomt opmærksomme på de grupper og sammenhænge, vi hver især indgår i i løbet af sådan en aften. Her var det ligesom vi kunne bevæge os mere frit flydende rundt mellem hinanden. Det mest fantastiske er, selvom vi ofte nok betoner det fælles i vores situation, så at se med egne øjne, hvor forskellige kvinder er med hver deres kropslige udtryk. Vi havde det godt, gik rundt og snakkede, mødte mange, tog om dem, sad i en stor klump på gulvet og hørte på sange, dansede i en stor kreds, blev meget varme og lidt fulde.

Vi mødte en kvinde, vi kender godt. Hun er lesbisk, og vi har ofte diskuteret, hvad det indebærer for hende at have taget det skridt. Hun pegede på de to sider af salen: Der sidder de heteroseksuelle og i den anden ende de lesbiske. Vi blev mindet om den splittelse, der er blevet tydeligere i kvindebevægelsen, mellem de heteroseksuelle og de lesbiske kvinder. Og tænkte nok, at den ville vi i alle tilfælde ikke styrke, »så vi sætter os hen til dig«, sagde vi. Vi oplevede også, at hun ligesom forsvandt for os, det var egentlig ikke så nemt for os at være sammen lige præcis den aften. Men vi tænkte nu ikke særlig over det.

Vi fik alligevel begge to sent på aftenen en

oplevelse, som var så fælles og så forvirrende, så vi ikke synes den kan fejles ind under gulvtæppet, ligesom vi heller ikke kan fejle diskussionen af det problem, som uoverensstemmelsen mellem lesbiske og heteroseksuelle udgør ind under det samme gulvtæppe, af angst for at uddybe splittelsestendenserne.

Sent på aftenen, hvor vi længe havde danset rundt i store kæder, kom lesbisk musikgruppe og spillede og sang. Det er en mægtig god udadvendt gruppe, rockpræget og med en stærk erotisk udstråling, nogen gange er den skarp satirisk og vrængende. Det var nok den bedste dansemusik den aften, og det var tydeligt, at dansen blev tættere og mere kropslig. Vi ville i alle tilfælde også være med. Men samtidig opdagede vi, at der på dansegulvet var sket en opdeling, med de lesbiske piger i en tæt varm midte og os andre i en mere usikker og mindre kropslig omkreds. Vi turde ikke bevæge os helt hen til den varme midte. Dansen fik også stadig mere karakter af ritual, her var en eksplosion af styrke, sammenhold, og lyst til en masse driftsudfoldelse, som vi ellers holder tilbage i vores daglige liv. Men en af sangene vendte sig ligesom også skarpt mod os, dem i udkanten. Det er en sang der handler om en heteroseksuel kvinde, der har et forhold for en aften eller en dag til en lesbisk pige, det er en sang om, hvordan heteroseksuelle kvinder udnytter lesbiske kvinder til lidt inspiration i deres parforhold med mænd. Det er en sang der sætter bifile kvinder lig med det værste seksuelle forbrug og udbytning. Sangen, og den triumferende måde den blev modtaget på, viste os tydeligt, at vi ikke skulle forsøge at nærme os den tætte midte, og at der

i virkeligheden var snævre grænser for den kropslige udfoldelse og de kærtegn, vi kunne tillade os. Den viste os også, at de forestillinger vi oftere og oftere kan få, at der ikke behøver at være så skarpe grænser mellem de venskaber og tætte forhold, vi har til kvinder, og så et seksuelt forhold til de samme kvinder, og som den samfundsmæssige undertrykkelse af lesbiske får os til at tage afstand fra, at det er nogen forestillinger som det åbenbart dårligt går an at sige højt eller arbejde på at praktisere.

Derefter var der en sang, hvis omkvæd er det velkendte slagord, kvinder er stærke. »Kvinder er stærke« blev råbt igen og igen, mens hænderne blev løftet med knyttet næve, den traditionelle kommunisthilsen eller sortepanterhilsen. Vi fornemmede en fantastisk aggressivitet i de råb, som om råbet var en opfordring til vold. Der var også noget besværgende i det, for man kan jo med lige så stor ret sige, at kvinder er svage, i alle tilfælde samfundsmæssigt. Netop volden og det besværgende i det, fik det også til at lyde ikke bare som en

opdagelse af egen styrke, men også som et individuelt, ensomt, nødskrig. Det var her, vi blev forvirrede, hvor vi følte vi ikke rigtig kunne være med. Beskæmmet sank vores arme ned, og vi listede os stille af sted i sommernatten, dybt forvirrede, dampende af sved og med nogen drifter frigjorte, som vi ikke anede, hvad vi skulle stille op med.

Efterhånden, som vi har undersøgt vores forvirring, så skyldes en stor del af den sikkert skræk for at definere os selv som lesbiske. Det er en skræk, der er en direkte afspejling af den samfundsmæssige undertrykkelse af lesbiske. Når man ikke har et forhold til en mand eller bare potentielt kan få et, så er man ikke bare ingenting i heteroseksuelle sammenhænge, men også i alle mulige sociale sammenhænge. Hvis man som kvinder i lesbisk bevægelse, ikke blot meningsmæssigt, men også i udseende og tøjstil – en tøjstil der tydeligt bekendtgør, at man opfatter sig selv som stærk også med kropslig styrke og initiativ – viser, at man ikke har til hensigt føjeligt at hengive sig til mænd, så bliver man også udskilt socialt. Det

er det der udfolder sig i overgreb over for lesbiske kvinder, hvis de går på værtshus, hånsord om, hvilket køn de tilhører, om de ikke skal prøve en ordentlig pik o.s.v. Aggressiviteten i de overgreb viser, hvordan lesbiske kvinder udgør en langt større trussel over for mænd end heteroseksuelle kvinder i kvindebevægelsen. Skrækken for at blive udskilt af alle normale sammenhænge er sikkert en vigtig grund til vores forvirring, også fordi vi den aften igen havde fået en helt konkret oplevelse af, at vi følte os tiltrukket af kvinder.

Men forvirringen skyldes også, at vi lige præcis, når vi er kommet så langt, får den samfundsmæssige vold vendt mod os fra dem, som vi føler os meget tæt på, de kvinder som vi kender og har arbejdet sammen med fra lesbisk bevægelse. Ligesom de selv til stadighed må opleve at se sig selv identificeret som naturstridige, sat i bås og gjort til potentielle samfundsfjender alene fordi de elsker kvinder, så opdager vi nu den samme voldsmekanisme vendt imod os: vi er osse potentielle fjender, fordi vi elsker og går i seng med mænd. Heteroseksuelle kvinders eksperimenter med deres seksualitet og følelser bliver betragtet med foragt.

På en omvendt led bliver noget af den foragt vi mødes med i mandssamfundet gentaget i grupper, hvor der osse er lesbiske. Foragten for parforholdet. Mandehadet. En kvinde som har alvorlige problemer med den mand, hun lever sammen med, kan i grupper, hvor der er lesbiske kvinder ofte risikere at blive afvist, fordi det er uudholdelige problemer, når der er en mand involveret. Vi får at vide, at vi kun arbejder »på deltid« i kvindebevægelsen, fordi vi osse insisterer på at bearbejde parforholdet. Eller vi får presset medfølelse ned over os, fordi vi har valgt at leve og kæmpe sammen med en mand, men vi har ikke brug for medfølelse, men for solidaritet. I sin mest ekstreme form får vi at vide fra de lesbiske, at det er suspekt at leve som heteroseksuel, at vi ikke er til at stole på, vi er med andre ord agenter for mænd og taler deres sag... Vi tvinges altså påny til at legitimere os, denne gang i forhold til andre kvinder.

Ligesådan forholder det sig med problemer omkring børneopdragelse og børneopdragelse. Reelle og alvorlige problemer for de aller fleste kvinder. Er det suspekt at have børn? Kan vi ikke engagere os tilstrækkeligt, når vi samtidig har børn, som skal hentes og bringes, passes og plejes, så de får styrke til at fortsætte vores kamp? Lesbiske kvinder har ingen børn, de bliver kvindebevægelsens elite, fordi de ingen familieforgiftelser har og derfor kan bruge al tiden udenfor lønarbejdet til politisk arbejde. Deres foragt for kvinder med hjemlige forpligtelser kan virke lige så undertrykkende som mænds, lige så usolidarisk. Og vi skal igen legitimere vores følelser, vores liv og opsplittede arbejdskraft, fordi vi stadig skal overkomme det utrolige, som ikke regnes for noget. Hvor blev solidariteten af overfor de kvinder, som hele tiden skal legitimere deres krav og kvindepolitiske arbejde i forhold til mænds? De affejes.

På den anden side vores angst for at de lesbiske skal dominere bevægelsen for meget, vores angst for at de skal skræmme den jævne, fordomsfulde kvinde fra at gå ind i bevægelsen. Vores angst for deres kludrede analyser om matriarkater og den lesbiske nødvendighed, deres hårdnakkede benægtelse af, at der kan findes forbundsfæller blandt revolutionære mænd. Angsten er velbegrunder og vi føler os forpligtet til at kæmpe imod lesbisk bevægelses politiske indhold, men vores angst går osse over i mere irrationelle aggressioner, som kan være bestemt af vores egne fortrængte seksuelle drifter. Det er lige før, lesbisk bevægelse bliver »hovedfjenden« og det kan enhver jo se, er helt ude af proportion med en saglig analyse. Vi fortsætter den samfundsmæssige undertrykkelse af lesbiske, når vi kun ser dem som aggressive, altfor følelseladede og paranoide uden at finde ud af, hvilken speciel undertrykkelse, som skaber disse egenskaber og tvinger dem ind i endnu mere udtalte forsvarsmekanismer end vi andre. Vi har alle som kvinder så meget vi hele tiden skal forsvare, legitimere, men lesbiske kvinder skal derudover forsvare deres seksualitet, som kun langsomt er ved at dukke frem fra mørkets

skjul. Lesbiske kvinder har osse brug for vores solidaritet i tale og handling, det er nødvendigt at vi forpligter os osse på deres kamp. Vi må lære at se deres analyser som udtryk for, at der faktisk ikke eksisterer et socialistisk samfund, hvor homoseksualitet anerkendes på lige fod med heteroseksualitet, at deres mistillid til venstrefløjen indtil videre er velbegrunder.

Men det sker ikke. Mistænksomheden er voksende, situationen er godt låst fast i begge bevægelser. Vi forhindres i at lære af hinanden, når vi mærker mistænksomheden og den voldelige affejning. Man kan ofte og stærkt føle foragt for den mand, man bor sammen med, men forandringen af situationen opstår ikke, før vi lærer at ændre foragten til konstruktive handlinger. Polariseringen betyder først og fremmest, at begge grupper bliver irrationelle, usaglige og aggressive, at vi forhindres i at samarbejde og lære noget af hinanden. Heteroseksuelle kvinder forhindres osse i at lære noget af lesbiske kvinder og det er nødvendigt at vi gør det. De lesbiske kvinder er nok dem, der bedst kan lære os at holde af kvinder og af os selv, de kan lære os efterhån-

den at opbygge en anden seksualitet end den ødelagte, som mange heteroseksuelle kvinder kæmper en daglig kamp for at gennemskue og forandre.

Den situation, hvor vi kan lære af hinanden og forandre os, når vi ikke til, før vi foretager et radikalt brud med den samfundsmæssige vold, som giver sig udtryk i angst og forvirring osse inden for kvindebevægelsen. Vi må begynde at tage det alvorligt og diskutere det, for det er et problem der berører hele kvindebevægelsen. At det er så alvorligt og skærpet nu, hænger osse sammen med det ekstra pres under krisen. Den samfundsmæssige angst og usikkerhed er stor, den sætter sig igennem overalt. Økonomisk er det mere risikabelt at eksperimenterer med sin seksualitet, vi bliver økonomisk, i forhold til arbejde og det sociale apparat, mere afhængige af mænd. I forhold til presset fra venstrefløjen om, at i denne alvorlige situation må vi blive bedre til at handle rigtig politisk, er det osse vanskeligere at ta den problemstilling op. Men vi er nødt til at gøre det, ellers blir vi selv i vores kvindepolitiske arbejde ofre for højredrejningen.